

Nr 717

Av herr Hedlund m. fl., *angående lokaliseringsstödet.*

(Lika lydande med motion nr 553 i Första kammaren)

En aktiv lokaliseringspolitik med nuvarande utformning har varit i kraft sedan den 1 juli 1965. Det kan konstateras att denna politik har haft god effekt. I årets statsverksproposition redovisas att stödverksamheten fram till den 30 november 1967 enligt företagens egen bedömning bidragit till nya sysselsättningstillfällen för totalt cirka 10 000 personer, varav cirka 7 000 inom norra stödområdet och cirka 3 000 inom övriga delar av landet. Den tidigare kraftiga utflyttningen från norrlandslänen har numera upphört, vilket till stor del får ses som ett resultat av lokaliseringspolitiken.

Vid principbeslutet 1964 fastställdes medelsramen för lokaliseringsstödet under den nu aktuella femårsperioden till 800 milj. kr., varav 300 milj. kr. i lokaliseringsbidrag och 500 milj. kr. i lokaliseringslån. Detta innebär sålunda per år 60 milj. kr. i lokaliseringsbidrag och 100 milj. kr. i lokaliseringslån. Redan vid 1964 års riksdag förordades från vårt håll att det nya lokaliseringsstödet skulle få större omfattning. Utvecklingen har bekräftat riktigheten av denna bedömning. Vid fjolårets riksdag fattades beslut om att låneramen för femårsperioden skulle vidgas från 500 till 600 milj. kr.

I statsverkspropositionen föreslås nu att för budgetåret 1968/69 anslaget till lokaliseringslån skall ökas med 100 milj. kr. och alltså föras upp med 200 milj. kr. Vidare förordas att Kungl. Maj:t skall bemyndigas att också nästa budgetår bevilja lokaliseringslån med högre belopp än som anvisats under anslaget. Till lokaliseringsbidrag föreslås nu endast 10 milj. kr. Därutöver innehåller statsverkspropositionen på här berörda område ånyo förslag till ändring av rambeslutet för femårsperioden. Ramen för lokaliseringslånen skulle sålunda vidgas med ytterligare 150 milj. kr. till 750 milj. kr., medan bidragsramen däremot skulle minskas med 50 milj. kr. till 250 milj. kr. Ramen för lokaliseringsstödet under femårsperioden skulle därmed vidgas från ursprungligen bestämda 800 milj. kr. till 1 miljard kr.

Det är enligt vår bedömning uppenbart att situationen nu ställer ökade krav på en aktiv lokaliseringspolitik inte enbart inom det s. k. norra stödområdet utan också i andra områden av landet, där sysselsättningsbetingelserna är likartade. Det är inte minst anledning att framhålla att de om-

fattande strukturrationaliseringar som nu pågår inom näringslivet skärper kravet på en aktiv lokaliseringspolitik. Det är självfallet angeläget för samhället att medverka till en strukturrationalisering, som kan ge vårt näringsliv ökad effektivitet och konkurrenskraft. Men lika väsentligt är det att strukturuomdaningen kan genomföras utan att vissa orter och områden får ökade sysselsättningssvårigheter. Strukturrationaliseringen kan innebära att en bygd med god tillgång på bostäder, skolor och serviceanläggningar förlorar sysselsättningsmöjligheter. Strukturpolitiken och lokaliseringpolitiken måste därför enligt vår mening vara nära samordnade med varandra. Detta ställer ökade krav på resurser för lokaliseringpolitiken.

Då det visat sig att tidigare anvisade lokaliseringsbidrag inte helt förbrukats, bör det kunna godtas att anslaget till lokaliseringsbidrag för nästa budgetår uppförs med endast 10 milj. kr. Det är möjligt att ytterligare bidragsstöd kan komma att bli nödvändigt under budgetåret. Men detta kan tillgodoses genom att anslaget ges karaktären av förslagsanslag.

Det av departementschefen föreslagna låneanslaget på 200 milj. kr. för nästkommande budgetår finner vi otillräckligt. I realiteten måste samma bedömning anses ligga bakom departementschefens begäran om bemyndigande för Kungl. Maj:t att bevilja lokaliseringsslån med högre belopp än anslaget rymmer. Under de hittillsvarande budgetåren har anslagits sammanlagt 350 milj. kr. till lokaliseringsslån, därav 50 milj. kr. på tilläggsstat innevarande budgetår. Enligt redovisningen i propositionen har fram t. o. m. den 30 november 1967 beviljats lokaliseringsslån med sammanlagt cirka 445 milj. kr. De hittills beviljade anslagen har alltså varit otillräckliga. Situationen kännetecknas nu av ett ökat behov av lokaliseringsstöd. Vi förordar därför att investeringsanslaget till lokaliseringsslån för nästkommande budgetår uppförs med 300 milj. kr. Från samhällsekonomiska synpunkter måste detta vara en riktig åtgärd.

Enligt departementschefens förslag skulle ramen för femårsperioden nu utvidgas till 1 miljard kr. Utvecklingen har enligt vår mening visat att en sådan ökning är otillräcklig för att den aktiva lokaliseringpolitiken på ett tillfredsställande sätt skall kunna stimulera till ökad sysselsättning i de delar av landet där svåra arbetslöshetsproblem uppstått. Strukturuomdaningen ställer, såsom vi framhållit, ökade krav på lokaliseringpolitiken. Behovet av en aktiv lokaliseringspolitik har anmält sig i olika delar av landet. Redan nu har lokaliseringsstöd lämnats i ganska betydande utsträckning även utanför norra stödområdet — enligt redovisningen i propositionen med cirka 22 procent av det sammanlagda stödbeloppet hittills. Vår bedömning är att behovet av lokaliseringsstöd i sådana områden ökats ytterligare. Vidare bör lokaliseringsstödet förstärkas i de speciella glesbygdsområdena, såsom vi förordar i en annan motion. Ramen för lokaliseringsstödet under försöksperioden bör enligt vår mening vidgas till 1 500 milj. kr..

varav 1 200 milj. kr. till lokaliseringsslån och 300 milj. kr. till lokaliseringsbidrag.

Den aktiva lokaliseringspolitikerna har enligt vår mening en mycket angelägen uppgift i vårt samhälle. Den kan ge områden med brist på sysselsättningsmöjligheter ett förstärkt näringsliv, så att livskraftiga tätorter kan upprätthållas över hela landet. En aktiv lokaliseringspolitik kan väsentligt lätta trycket på bostadsmarknaden i storstadsområden. Den är också nödvändig för att den kvinnliga arbetskraften och den äldre arbetskraften skall kunna tillvaratas. Mycket väsentligt är det också att en aktiv lokaliseringspolitik i stor utsträckning kan främja de syften som avses med miljöpolitiken.

Departementschefen anmäler i huvudtiteln sin avsikt att tillkalla sakkunniga för att utreda frågor av betydelse för den framtida stödverksamheten. Vi hälsar detta med tillfredsställelse och förutsätter att en parlamentarisk utredning skyndsamt tillsättes.

En fråga bör enligt vår mening prövas med särskild skyndsamhet, nämligen hur lokaliseringsstödet skall kunna utnyttjas effektivt i sysselsättningssvaga områden utanför norra stödområdet. Vi har i olika sammanhang framhållit att även andra områden av vårt land än norra stödområdet behöver en mera aktiv lokaliseringspolitik. Särskilt har vi riktat uppmärksamheten på de sysselsättningssvaga områdena i östra Götaland. Utvecklingen under de senaste åren har visat att även andra områden därutöver måste tillföras ett effektivt sysselsättningsstöd, såsom delar av Värmland och Västergötland. De ganska betydande insatser som gjorts i orter utanför norra stödområdet har varit punktinsatser. Vår uppfattning är att en aktiv lokaliseringspolitik bör tillämpas mera enhetligt i olika delar av landet, där man har sysselsättningsbrist men dock goda möjligheter för förstärkning av näringslivet. Lokaliseringspolitikerna bör alltså, om högsta effekt skall kunna uppnås, ha samma inriktning i alla bostadsområden som den som gäller för norra stödområdet. Den aviserade utredningen bör skyndsamt pröva frågan om grunder härför så att förslag kan föreläggas redan nästa års riksdag.

Vi har tidigare fört fram förslag om att det ekonomiska lokaliseringsstödet bör omfatta även statliga kreditgarantier. Detta förslag har avvisats av riksdagen. Vi förutsätter att den nya utredningen kommer att ta upp denna fråga till prövning.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,
att riksdagen måtte

- 1) besluta vid behandlingen av inrikesdepartementets huvudtitel, punkten C 1. Lokaliseringsbidrag, att anslaget till *Lokaliseringsbidrag* för budgetåret 1968/69 skall uppföras som förslagsanslag;

2) anvisa under inrikesdepartementets huvudtitel, Kapitalbudgeten, V: 1. Lokaliseringslån, till *Lokaliseringslån* för budgetåret 1968/69 ett investeringsanslag av 300 000 000 kronor;

3) besluta att ramen för lokaliseringstödet under den femåriga försöksperioden skall vidgas till 1 500 milj. kronor, varav 1 200 milj. skall utgöra lokaliseringslån och 300 milj. kronor lokaliseringsbidrag;

4) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att vid den aviserade utredningen om lokaliseringstödet utformning förslag skyndsamt måtte utarbetas och föreläggas 1969 års riksdag angående sådana grunder för lokaliseringpolitiken, att stöd enligt de för norra stödområdet gällande principerna kan utgå även i andra områden i landet, vilka har i stort sett samma sysselsättningsproblem och näringslivsförhållanden som norra stödområdet.

Stockholm den 26 januari 1968

Gunnar Hedlund (cp)

Lars Eliasson (cp)

Nils G. Hansson (cp)

i Sundborn

i Skegrie

S. G. W. Wahlund (cp)

Sven Vigelsbo (cp)

Gustaf Svensson (cp)

i Vä

Gunnar Larsson (cp)

John Eriksson (cp)

Johannes Antonsson (cp)

i Luttra

i Bäckmora
